

TAJOMSTVO *Degasových Baletiek*

E

INGRID ZAMBOVÁ

TAJOMSTVO
Degasových Baletiek

INGRID ZAMBOVÁ

Autor: © Ingrid Zambová
Korektúra: Mgr. Anetta Letková
Obálka: © Adriána Švarná
Vydavateľstvo: © Elist s.r.o., Liptovský Mikuláš
Rok vydania: 2021, prvé vydanie

Fotografia na zadnej strane obálky: Ján Štovka Master QEP

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná, uchovávaná v rešeršných systémoch alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu autora, respektíve vydavateľa.

ISBN: 978-80-8197-370-3

Venované mojej dcére Liane Minčíkovej

Pod'akovanie

Ďakujem mojim rodičom Eve Zambovej a Františkovi Zambovi a zosnulému starému otcovi Michalovi Lajošovi, ktorí mi ako malému dievčatku rozprávali dávne historiky z ich rodnej obce, mladosti a zážitky z vojny, o ktorých som si vždy myslela, že by ich mal niekto zozbierať a použiť v knihe.

Za konzultácie jednotlivých udalostí ďakujem historikovi Mgr. Henrichovi Hrehorovi, PhD.

Gréckokatolíckej eparchii Bratislava vyslovujem vďaku za informácie o živote sestier sečovskej komunity po likvidácii kláštorov v komunistickom Československu.

Za fotografiu na obálke knihy patrí pod'akovanie profesionálnemu fotografovi Janovi Štokovi Master QEP.

Ďakujem mojim rodákam, že sa so mnou podelili o svoje spomienky, ktoré som zakomponovala do príbehu, aj rodnej obci Novosad za finančnú podporu.

Ďakujem všetkým, ktorí prispeli k tomu, že som napísala knihu. Za rady, milé slová či priateľské gestá som vďačná mojim súrodencom a ich manželom/manželkám Jaroslavovi, Vierke, Zuzane a Julianovi. Ďakujem priateľkám Marte, Kataríne, Andrei a Gabriele, ktoré ma povzbudzovali v písaní. Ďakujem všetkým, ktorí ma pri písaní akokoľvek usmernili a podporili.

V neposlednom rade ďakujem môjmu partnerovi Radovanovi a mojej dcére Liane za trpezlivosť a podporu.

1

ELENA

I.

Vôňa teplého júnového rána sa predierala pomedzi hustú paru a množstvo dymu. Pristavený vlak na trase Budapešť – Paríž práve zatrúbil, akoby sa nevedel dočkať cestujúcich. Písal sa rok 1932. Do vozňa štvrtej triedy, ktorý bol zaradený hneď za rušňom, rýchlo nastúpil ušpine-
ný chlapík. Za ním dobehla tetuška v širokej sukni s čep-
com na hlave a košíkom, z ktorého zvedavo vykúkala hus.

Všetci už nastúpili, len po peróne pred vagónom prvej triedy sa zľahka a dôstojne prechádzala veľmi dobre vyzerajúca, asi sedemdesiatročná dáma. Aj keď vo svete panovala hospodárska kríza, žena pôsobila, akoby sa jej to vôbec netýkalo. Mala oblečené kvalitné okrovohnedé cestovné šaty z anglickej látky. Tmavohnedé, striebrom popretkávané vlasy mala uhladené podľa najnovšej módy a schované pod veľkým klobúkom. Z tváre jej sršala vznešenosť, odhodlanosť, jemnosť, ale aj ženská sila. Ani vyšší vek jej neubral na kráse. Grófká Eleonóra Asszonyi si krátila čas obdivovaním najväčšej a najkrajšej stanice v Budapešti. Bola tam síce mnohokrát, ale veľkoleposť tohto miesta ju stále udivovala. Sem-tam pozrela na hodiny na priečelí, aby porovnala čas, ktorý ukazovali hodinky na jej zápästí. Napriek tomuto jemnému náznaku nedočkavosti pôsobila stále pokojne. Kto by ju nepoznal, netušil by, že začínala byť trochu nervózna. Hodnú chvíľu čakala niekoho, kto nechodil. Konečne náhlivo prichádzala trojica – synovec s manželkou a dcérou. Napriek majestátnemu synovcovmu vzhľadu s maďarskými vykrútenými fúzikmi a jeho silnejšej, ale peknej manželke, ktorí kráčali v popredí, pozornosť dámy upútala najmä ich krásna dcéra.

Tak toto bude Elena, pomyslela si grófká, keď ju zbadala.

Elenine veľké modré oči mandľového tvaru na ňu zvedavo hľadeli. Mala dokonalé črty tváre pripomínajúce

Venušu z Botticelliho obrazu. Keď sa na ňu grófka zadívala, okrem výrazných očí si všimla jemné dokonalé črty, malý noštek a plné, pekne tvarované pery malinovej farby. Vyžarovala z nej láskavosť a úprimnosť. Jej postava mala dokonalé ženské tvary presýpacích hodín napriek nedávno dovŕšeným sedemnástim rokom. To, že bola príliš materská v prsiach a zároveň štíhla v páse, ešte viac zvýrazňoval cestovný kostým sivomodrej farby, ktorý sa neuveriteľne hodil k jej očiam a jemne vlnitým blond vlasom.

Grófka Asszonyi, ktorá vyčkávala pri vlaku, videla snahu vodcu skupiny spomaliť náhlivú chôdzu. Veď vlak už stihnú. Ľuďom z ich spoločenskej vrstvy sa nepatrilo ponáhľať. Napriek otcovej snahe sa Elena Némethová rozběhla k tete. Nemohla sa dočkať svojej prvej cesty vlakom. Keď začula za sebou otcov nesúhlas a matkine povzdychy, zastala. Mladá dáma sa má správať vhodne a spôsobne. Elena sa na rodičov zdvorilo usmiala, potom sa opäť zadívala na tetu a pokračovala pomalým lадným krokom tak, ako sa patrilo na dámu.

„Konečne ste tu. Už som si myslela, že neprídete,“ privítala ich teta Asszonyi, ktorá chodievala do Paríža pravidelne. Vlastnila tam dom v luxusnej štvrti, ktorý zdedila po manželovej smrti.

„Grófka Asszonyi, rada vás vidím.“ Elenina mama k nej natešene pristúpila a počkala, kým jej teta podá ruku a vybozkáva ju na privítanie.

„Mária, pre vás som predsa teta,“ usmiala sa a urobila, čo sa patrilo.

„Ďakujem, teta Asszonyi. Skoro sme zaspali, ale stihli sme to. Škoda len, že nemáme čas na kávičku,“ pokračovala Mária Némethová.

Elena poslušne napodobnila matku.

„Toto je naša krásna Elena, ktorá mi bude robiť cestou

spoločnosť,“ skonštatovala teta, pritiahla si ju k sebe a objala.

Kým sa ženy zvitavali, Arpád Németh zatiaľ hovoril s nosičom batožiny, aby skontroloval, či je všetko v poriadku. Chcel mať veci pod kontrolou, hlavne tie, ktoré sa týkali jeho práce a rodiny. Nebol by rád, keby Elene niečo chýbalo, keď sa ocitne prvýkrát v cudzine bez rodičov. Nosičovi hrdo vtisol do ruky bankovku, na výdavok nečakal. Vzápätí sa pripojil k ženám a tiež sa privítal so svojou tetou. Bola to bohatá sesternica jeho nebohého otca, ktorá bude robiť Elene garde cestou do Paríža.

Elena Némethová sa usadila oproti tete Asszonyi v kúpe potiahnutom červeným zamatom, ktoré mali celé pre seba. Elenini rodičia si mohli dovoliť držať úroveň grófkych Asszonyi, veď v Ujlaku na juhu východného Československa vlastnili jeden z najväčších statkov a veľké množstvo pôdy. Elena odtrhla zrak od čipkovaných ornamentov na záclonkách, zadívala sa na tetu a zamyslela sa: *Kto je tá žena, s ktorou mám podobné meno?*

„Elenka, raňajkovala si?“ prerušila teta ticho.

„Nie, chcela som stihnúť vlak,“ odpovedala dokonalou maďarčinou, veď bola pravá štvrtinová Maďarka.

„Tak si niečo objednáme,“ povedala grófkya, zazvonila na obsluhu a pokračovala: „Cestuješ vlakom prvýkrát, však? Vidím, že si nesvoja.“

„Áno, prvýkrát,“ odvetila Elena, ktorá sa cítila nepohodlne aj kvôli svojmu novému oblečeniu. Doma nosila zemplínsky kroj podobne ako iné dievčatá, ktoré pochádzali z chudobnejších rodín, ako bola tá jej.

Cesta ubiehala na počudovanie rýchlo. Teta sa ukázala duchom mladá a vtipná rozprávačka, čo Elena nečakala. Myslela si, že stará pani prespí celú cestu a ona sa bude nudiť, preto si pribalila niekoľko kníh. Bola príjemne

prekvapená, že jej predpoklad nevyšiel a žiadnu knihu celou cestou neotvorila. Teta si v súkromí nepotrpeľa na konvencie a bontón. U čašníka objednala kávu, ovocie, chlebíčky, oranžádu a sherry. To dvakrát, aj pre svoju mladú priateľku, aby ochutnala, čo je dobré. Elena pila alkohol prvýkrát.

„Elenka, si veľmi pekná. Možno aj najkrajšie dievča, aké som videla. Máš priateľa?“ spýtala sa teta Asszonyi.

„Veď to sa nepatrí,“ skoro jej zabehlo. „Môžem mať iba snúbenca, ktorého mi vyberú rodičia.“

„Elenka, život je krátky. Mne uletel ako nič. Muža si musíš vybrať podľa seba. Nikto nemá rozhodovať, s kým stráviš život. Iba ty. Nenechaj sa nahovoriť na majetky a postavenie,“ povedala teta a usmiala sa na ňu.

„Teta, počúvam rady rodičov, oni najlepšie vedia, čo je pre mňa dobré,“ slušne odvetila Elena, ale prekvapene zažmurkala.

„Daj na svoje pocity a svoj inštinkt. Mňa vydali za muža, ku ktorému som necítila nič. Bolo to hrozné manželstvo, plné hádok a násilia. Našťastie som stretla Filipa a s ním aj pravú lásku,“ usmiala sa teta pri spomienkach na milovaného.

„Porozprávate mi o tom?“ spýtala sa Elena. Bola prekvapená, že dáma z vyššej spoločnosti sa môže správať tak bohémsky. Toľkú uvoľnenosť u matky nikdy nevidela a páčilo sa jej to.

„Pred päťdesiatimi rokmi som vyzerala inak ako teraz. Bola som mladá a krásna ako ty. Mój otec bol úctyhodný zeman, ale aj hazardér. Prehral majetok v kartách, preto musel vymyslieť spôsob, ako sa dostať k peniazom. Tak sa rozhodol, že ma dobre vydá,“ začala teta vyťahovať detaily z minulosti.

Elena zbystrila pozornosť.

„Vzal ma do Budapešti na bál, ktorý bol vlastne

licitáciou. Vôbec som netušila, o čo tam ide. Tancovala som s mužmi, na ktorých ukázal. Našiel mi grófa Esterházyho, ktorému ma predstavil, a ten mu napokon ponúkol najviac peňazí," pokračovala teta.

Elena sa pomrvila. Taký úvod nečakala.

„Do mesiaca bola svadba s človekom, ktorého som vôbec nepoznala. Nikto sa ma na nič nepýtal, iba matka ma poučovala, čo mám robiť počas svadobnej noci.“ Odmlčala sa a zamyslene pozrela von oknom. V mysli jej prebehli chmúrne spomienky.

„Teta, nerozumiem, veď sa voláte Asszonyi.“

„Moja milá, počkaj, poviem ti, len sa mi ťažko spomína. S grófom som nemala pekné manželstvo. Bol arogantný a násilný. Nehovorí sa mi to ľahko, ale kvôli nemu som prišla o dieťa.“

Elena sa na ňu zarazene pozerala.

„Šesť mesiacov po svadbe prišlo vykúpenie. Vybral sa na poľovačku do Afriky aj so svojimi kumpánmi a už sa z nej nevrátil. Zostala som bohatá a bezdetná vdova poučená životom. Mohla som žiť tak, ako som chcela. Slobodne," vzdychla si, usmiala sa na Elenu a pokračovala: „Chodila som do spoločnosti. V Budapešti bolo veľa možností na zoznamovanie sa s ľuďmi. Muži mi doslova nadbiehali, veď som bola krásna a bohatá grófkou Esterházy.“

„Aké mal spôsoby? Nevieť si to predstaviť," zamyslela sa Elena.

„Dievča, poviem ti len to, že neraz som mala modriny na tele aj na duši. Vďaka Bohu, že to trvalo len polroka. Pre mňa to bol najdlhší čas v živote," riekla, usrkla si zo sherry, zvoncom privolala čašníka a dodala: „Teraz sleduj.“

„Čo si budete priať, madam?" opýtal sa.

„Doneste nám sherry a skontrolujte, prosím, našu rezerváciu v reštaurácii. O dvanástej sa pôjdeme naobedo-

vať.“ Keď napriek pokročilému veku vyslovila obyčajné slová tak šarmantne, že by jej žiadny muž nič neodmietol, ani sa na neho nepozrela. Zarazený čašník sa uklonil a pobral sa splniť pokyny.

„Čo to bolo?“ spýtala sa Elena, ktorá také spôsoby nikdy nevidela.

„Nie je dôležité len to, čo povieš, ale aj to, ako to povieš. Chcem, aby ti muži ležali pri nohách, a naučím ťa, ako to máš robiť,“ usmiala sa teta. „Vráťme sa teraz k môjmu príbehu. Mala som pár priateľov, všetci patrili k vyberanej spoločnosti. Chodievali sme na rôzne výlety a raz sme sa vybrali na výlet do Paríža. Cestovali sme vlakom, rovnako ako my teraz.“

Elena sa pousmiala.

„V Paríži sme navštevovali rôzne večierky a plesy. Na jednom som spoznala Filipa. Bol to najkrajší muž, akého som videla. Príťažlivý, vysoký, dobre stavaný a mocný. Cítila som sa s ním bezpečne a tak sebaisto žensky. Také pocity sa nedostavujú bežne,“ skonštatovala teta a významne sa zadívala na Elenu.

Elena sa trochu začervenala.

„Rozvinul vo mne fantáziu a predstavivosť. To, o čom som nesnívala ani v najhlbšom a najkrajšom sne. Tie pocity boli vzácne vzájomné. Nemohol odtrhnúť odo mňa zrak. Keď bol pri mne blízko, videla som mu to v očiach i na tvári. V mojej prítomnosti sa celý chvel,“ pokračovala teta.

Elena nehovorila nič, iba so zatajeným dychom počúvala.

„Hlavne vtedy, keď sa moje šaty obtreli o lem jeho nohavíc. Aj pre mňa to bolo také. V mojej hlave to vrelo a moje telo reagovalo na to tým najprudším spôsobom. Vedela som, že som sa v momente zamilovala. A to ešte v podstate neprehovoril, iba sa mi predstavil,“ vykladala

teta zanietene, až sa zadýchala a zakašľala, preto si usrkla z nápoja.

Elena ani nedýchala, keď počúvala najintímnejšiu historiku, ktorú kedy počula. Navyše, nie v utajení, niekde schovaná, ale stará pani jej ju porozprávala úplne sama, lebo chcela o tom hovoriť. Nedočkavo sa spýtala: „A čo bolo ďalej?“

„Zblížili sme sa a stali sa milencami, veď ako inak? Zažila som to, čo som si absolútne nevedela predstaviť so svojím manželom. Spomínam si, aké to bolo... akoby sa to dialo teraz,“ usmievala sa tetka.

„Aké? Prezradíte mi to?“ nevedela sa dočkať Elena. O láske, príťažlivosti a milovaní nevedela nič, veď matka sa s ňou na túto tému nerozprávala. Ešte aj knihy jej filtrovala. Mohla čítať iba odsúhlasené. A chcela o tom vedieť.

„Dobre teda... Stalo sa to v Paríži. Hneď na druhý deň po zoznámení mi poslal pozvánku na čaj o piatej do jeho domu. Nedostal ju nikto z mojich priateľov, iba ja. Tušila som, čo to znamená, ale šla som. Keď som prišla, otvoril mi sluha, ktorý sa hneď vytratil. Vo vzduchu som cítila zvláštnu vôňu, niečo, čo naplnilo celý priestor aj moju hlavu a telo,“ spomínala tetka.

„A kde bol on?“ opýtala sa Elena a trochu jej pri tom preskočil hlas. Pomyslela si: *Nesníva sa mi? Mama ma toľko pripravovala, aby som ju pred grófkou nezahanbila, a ona je pritom úplne otvorená a uvoľnená.*

„Za mojím chrbtom. Cítila som, že je tam, aj keď som ho nevidela. Otočila som sa a zrazu stál pri mne tak blízko, že sa mi zatočila hlava. Objal ma a pobožkal. Mal veľké a silné ruky. Pri jeho dotyku som nadobudla pocit, že sa vznášam v jeho náručí,“ povedala tetka a zahľadela sa na Elenku.

„Teta, to len tak, bez rečí?“ opýtala sa znepokojene, ale

aj vzrušene Elena a v hlave jej prebehli myšlienky: *Neuveriteľné. Vôbec sa nehanbí o tom rozprávať.*

„Keď to funguje, slová sú nepotrebné. Mala som v sebe toľko vášne, že ma to úplne prekvapilo. No nezaoberala som sa tým. Vychutnávala som si jeho dotyky a opätovala som mu ich. Nechcela som nič ovládať hlavou. Nechala som plynúť emócie,“ hovorila teta Asszonyi.

Elena mlčky, ale dychtivo počúvala. Dívala sa na tetu a čakala, čo bude ďalej.

„Nemala som ani tušenia, že toto je možné medzi mužom a ženou, že to môže existovať. Všetko, čo urobil... akoby mi čítal myšlienky. Patrila som mu a on patrilo mne, a to vo všetkých rovinách – vo fyzickej i v duševnej. Bola to bezpodmienečná láska,“ vysvetľovala teta.

„Dá sa toto prežiť?“ bola zvedavá Elena.

„Elenka, nenechaj sa obrať o niečo také. Vyberaj si!“

„A čo bolo ďalej?“

„Boli sme nesmierne zamilovaní. Požiadal ma o ruku a ja som sa stala barónkou Asszonyi. Jeho otec bol Maďar, preto to priezvisko,“ vysvetlila teta.

Elena sa na ňu usmiala. Taký rozhovor vo vlaku naozaj nečakala.

„Bol to najkrajší život s milovaným človekom. Škoda len, že sa nám nepodarilo mať deti. Filip zomrel pred dvoma rokmi a odvtedy mi každý deň chýba, akoby odišiel kúsok zo mňa. Preto, Elenka, neprijímaj rozhodnutia iných ľudí. Rozhoduj sa sama. Lásku je potrebné nájsť, a keď ju získaš, tak ju pevne uchop a nepušť.“

II.

V Paríži na vlakovej stanici Gare du Nord už netrpezlivo čakal mladý atraktívny, dobre oblečený muž. Mal svetlohnedé vlasy, výrazné lícne kosti a inteligentné modré oči. Aj keď na niekoho mohli pôsobiť chladne, neboli také. Boli to oči umelca. Rovnaké mal aj ruky – jemné a citlivé. Elenin brat Ján bol netrpezlivý oprávnene, keďže vlak mal hodinové meškanie. Počas čakania na príchod milovanej sestry si krátil čas postupným študovaním dvadsiatic troch sôch žien, ktoré lemovali fasádu vlakovej stanice.

Janko študoval v Paríži na umeleckej škole. Otec ho tam poslal ešte pred tromi rokmi na odporúčanie reformovaného farára. Hovoril, že taký talent je potrebné rozvíjať. Dôveroval protestantskému kňazovi, s ktorým sa okrem toho, že patril do jeho farnosti, aj priatelil.

Konečne prichádzal očakávaný vlak. Keď Janko zbadal na stanici svoju malú sestru, zostal prekvapený. Naposledy videl Elenu pred poldruha rokom, a to bola v podstate ešte dievčatko v kroji s dvoma zapletenými vrkočmi. Z vlaku však vystúpila neuveriteľne krásna mladá dáma s účesom podľa poslednej módy. Hlavou mu preletela spomienka, ako sa naháňali po poli, ako spolu kreslili, ako jej požičiaval knihy a vysvetľoval, keď niečomu nerozumela. Teraz len prekvapene pozeral.

„Ach, Janko, som rada, že ťa vidím. Nevedela som sa ťa dočkať,“ tešila sa Elena a náhlivo vybehla z vlaku. Mohla, teraz ju nikto neupozorňoval, aby sa správala podľa pravidiel.

Vzal sestru do náručia a vystískal ju.

„Konečne si prišla. Som veľmi šťastný, že si tu. A ako si vyrástla. Je z teba hotová dáma,“ povedal nadšene. Keď zbadal stáť Elenino garde vo dverách vlaku, pozdravil, podal starej panej ruku a pomohol jej vystúpiť.

„Si gavalier ako tvoj otec. A ešte aj taký fešný ako on. Dievčatá sa musia okolo teba krútiť, však?“ podotkla teta a natiahla k nemu ruky. „Pod', nech ťa vybozkávam.“

Súhlasne prikývol, veď si všimol, ako si ho dámy obzerajú. Len jeho zatiaľ žiadna nezaujala.

„Tvoju sestru som si obľúbila. Zajtra vás pozývam k sebe na večeru o šiestej,“ povedala, keď si sadala do auta, ktoré jej Janko objednal.

„Teta je neuveriteľný človek, cestou mi rozprávala zaujímavé historiky. Vôbec som sa nenudila, veď na večeri uvidíš,“ riekla bratovi.

Janko vzal Elenu k sebe domov. Mal prenajatý menší trojizbový byt v secesnom štýle v dobrej štvrti blízko Akadémie moderného umenia, v ktorej študoval. Ukázal jej hosťovskú izbu, ktorá bude jej kráľovstvom počas dvojtýždňového pobytu. Elena veľmi túžila spoznať bratov spôsob života v Paríži a otec napokon privilil a pustil ju.

Janko mal jednu slúžku, ktorá bola zároveň jeho kuchárka. Také šťastie nemali mnohí jeho spolužiaci. Lepšie sa mal iba jeden Jankov priateľ, syn grófa z Debrecína, ktorý býval v tom istom dome, ibaže jeho byt bol oveľa väčší. Tamás mal aj služobníctvo, majordóma a kuchárku. Zašli k nemu hneď ráno, aby sa vybrali spolu do školy.

„Elena, dovoľ, aby som ti predstavil svojho priateľa, kolegu a veľmi dobrého maliara Tamása. Tamás, toto je môj jediný poklad Elena,“ zoznámil sestru s priateľom.

Tamás na Elenu očarene pozrel a povedal: „Tamás Szuhay, veľmi ma teší.“ Pobožkal jej ruku. Potom sa otočil k Jankovi a napoly so smiechom, napoly vážne dodal: „Nespomínal si, že máš takú krásnu sestru. Schovával si ju pred nami?“

„Sám som bol prekvapený, ako vyrástla. Veď som dlho nebol doma,“ usmial sa.

„Veľmi ma teší spoznať najlepšieho bratovho priateľa,“

povedala Elena presne tak, ako ju to naučila matka, a neodpustila si ešte jeden pohľad navyše na pekného mladíka. Jeho vlasy mali podobnú farbu ako tie jej a beťárske fúziky vyzerali ako srdiečko. Takého pekného si ho veru nepredstavovala. Vlastne si ho nepredstavovala nijako, aj keď Janko ho v listoch spomínal.

„Keď sa už všetci poznáme, tak poďme. Elena, ak chceš, môžeš v škole kresliť s nami,“ navrhol Janko trochu rozpačito, lebo mu neušli pohľady, ktoré vrhali na seba ľudia, ktorých mal najradšej.

„Slečna Elenka, tiež maľujete?“ spýtal sa Tamás. Nesnažil sa skryť, že sa mu zapáčila.

„Iba trochu. Umelec je u nás Janko,“ usmiala sa na Tamása zvodne, až ju to prekvapilo. Spomenula si na rozhovor s tetou Asszonyi a uvedomila si, že do vlaku nastúpila stará poslušná Elena z Ujlaku, ktorá nedáva na vlastné myšlienky, ale počúva rady iných, hlavne odporúčania rodičov. Z vlaku však vystúpila nová Elena. Mladá slobodná žena, ktorá sa chce rozhodovať samostatne.

Vôňa terpentínového oleja, fixatívu a farieb naplňala celý priestor. Cez otvorené okno prenikal iba závan letného vzduchu. V ateliéri vyvolala Elenina prítomnosť všeobecný rozruch. Jankovi kolegovia vedeli, že privedie sestru, ale nečakali takú krásavicu. Napriek tomu disciplinovane pokračovali v začatej práci, aj keď po očku zízali na „Botticelliho Venušu“. Práve robili štúdiu figurálnej kompozície podľa troch živých modeliek, ktoré stáli uprostred ateliéru. Ani jedna sa nevyrovnala Elene krásou.

Elena si vzala papier a uhlík a pridala sa k ostatným. Doma nemala príležitosť skúsiť namaľovať ženský akt. Otec by to nedovolil. Veď žena má byť dobrou gazdinou, viesť slúžky a paholkov. Prípadne vedieť variť, aby dohliadala na kuchárku, ak by nevarila sama. Mala by ovlá-

dať ručné práce. A hlavne porodiť mužovi deti, o ktoré sa má starať, aby sa udržal rod. Už to, že otec dovolil bratovi študovať umenie, bolo prekvapujúce, veď jediný syn mal prevziať gazdovstvo. Svoju dcéru chcel hlavne dobre vydať, aby jej zabezpečil budúcnosť. Ak by videl, že je v miestnosti plnej mužov, ktorí sa dívajú na nahé ženské telá, bol by nahnevaný a Jankovi by určite vynadal. A mama? Tá bola ešte horšia. Elena má byť cnostná. Kdeže obzerať si cudzie nahé telo, aj keď ide len o kreslenie. Iba teta Asszonyi by sa tešila, že robí to, čo ju baví.

Toto všetko si uvedomovala a o to urputnejšie kreslila. Pohľadom zavadila o línie tiel, aby vzápätí na papieri urobila čiaru v rovnakom smere. Štetcom premeriavala sklony a vzdialenosti. Sledovala modelky a iné si nevšímalala. Zrazu zdvihla zrak, lebo pocítila príliv energie, a zbadala Tamása, ako sa na ňu uprene díva, čo vyvolalo rumenec na jej tvári. Rýchlo sklopila oči, akoby mohla zabrániť, aby nevidel, že sa na neho pozrela. Vzápätí sa jej na tvári objavil úsmev, ktorý chcela schovať za rukáv. Spamätala sa, prestala sa usmievať a odmeňovať pohľadom svojho ctiteľa. Už len sledovala línie ženských tiel. Celý tento jej mimický proces Tamása bavil aj veľmi príťažlivo. Nevedel z nej spustiť zrak a sústrediť sa na prácu.

Po večeri u tety Asszonyi plnej dobrých chutí a zaujímavých tém sa súrodenci vracali do bytu metrom. Janko chcel ukázať sestre výdobytky modernej dopravy. Bola veľmi nadšená, veď za krátku chvíľu sa ocitli na úplne inom mieste v Paríži.

„Ako sa ti tu páči, sestrička?“

„Krásne mesto. Spoznala som zaujímavých ľudí. Tetu Asszonyi, tvojho učiteľa aj spolužiakov,“ vykladala vzrušene Elena.

„Veď počkaj, s akými ľuďmi ťa ešte zoznámim,“ sľu-
boval.

„Akí sú tvoji kamaráti zo školy?“ opýtala sa, ale Janko
mal pocit, že je zvedavá na niečo iné.

„Veľmi fajn. Hlavne Tamás je skoro ako môj brat, kto-
rého nemám,“ zasmial sa a vrátil jej otázku: „Lenže ty
chceš vedieť o ňom viac, však?“

„Áno. Aký je?“ položila otázku trocha hanblivo.

„Skvelý a spoľahlivý. Sme si blízki. Páči sa ti?“ spýtal
sa. Keď hneď neodpovedala, dodal: „Elena, má snúbeni-
cu. Tamás je veľmi fajn, takého švagra by som bral. Aj
otec by bol nadšený, veď pochádza z grófskej rodiny. Jeho
rodičia by s tebou zrejme nesúhlasili. Majú predstavu, že
jeho manželka má byť dáma z vyšších kruhov. Poznám
ho, je čestný a svojej snúbenici, ktorá je šľachtičná, by slo-
vo nevrátil.“

„Prosím ťa, zle si si to vyložil. Iba ma zaujíma človek,
ktorého má môj brat rád. To je všetko,“ riekla, pričom ju
zalial rumenec.

„Chcel som ti na rovinu povedať, ako sa veci majú, aby
si sa do neho nezahľadela. Mám ťa veľmi rád, nechcem,
aby si trpela. Pod', už sme skoro tam,“ rozbehol sa a Elena
sa pridala k nemu ako u nich doma v Ujlaku, keď boli
deti.

III.

Celý deň sa prechádzali po meste a prezerali si pamiatky.

„Je tu krásne, tie stavby a kultúra...“ rozplývala sa Elena, obzerajúc sa okolo seba, keď míňali uličky. Zadávala sa na ženy, ktoré kráčali oproti nim, a dodala: „Parížanky sú vkusne oblečené.“ „Viem, po čom tvoje srdce piš-tí,“ smial sa Janko z jej slabosti a ťahal ju pritom za ruku. „Kým sa vrátíme domov, ušijú ti šaty podľa najnovšej módy. Otec mi poslal peniaze a inštrukcie, že ti mám kúpiť garderóbu. Vraj si súca na vydaj, tak ťa treba dobre obliecť.“

Elena pri myšlienke na vydaj povzdychla, ale pri predstave, že bude vyzerat' ako dámy z Paríža, sa usmiala a nasledovala brata do salóna Chanel.

„Prosím, potrebujeme kolekciu šiat pre túto mladú dámu. Chceme tie najlepšie materiály a najmodernejšie strihy,“ povedal Janko personálu.

Elena si obzerala ušité šaty pre iné dámy a potom vyberala látky, z ktorých si želala mať šaty pre seba.

„Janko, toto je môj najkrajší deň,“ riekla spokojne, keď sa pozerala do zrkadla, ako jej prikladajú vybrané látky k telu.

„Uži si to, sestrička. Na večer mám nachystané ďalšie prekvapenie. Pôjdeme do Montmartre. Je to miesto, kde sa stretávajú umelci.“ Vedel, že rodičia by s tým nesúhlasili, ale aj tak jej chcel ukázať svoj spôsob života.

Už z diaľky ich vítala tanečná hudba, keď sa večer blížili k nočnému baru *Casine de Paris*. Po vstupe do podniku Elena zostala stáť, pretože nemohla odtrhnúť zrak od exotickej krásavice s ulízaným účesom. Pódium patrilo len jej. Zakrytá iba pštrosím perím tancovala charleston.